

Redaktør: E. Dithmer-Vanberg. Medarb.: Mgr. Dr. Karl Kjelstrup, dominikanerpater A. Lutz, Sigrød Undset, Lars Eskeland.

«St. Olav» utkommer en gang ukentlig. Abonnement både for inn- og utland tegnes på alle postkontorer eller direkte, skriftlig i ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementspris kr. 2.50 pr. kvartal forskuddsvis betalt, for utlandet tillegg av vedk. lands avisporto. Opsigelser må være eksp. i hende senest 14 dager før hvert kvartalskifte. Annonser må være innsendt innen søndag aften, manuskript innen fredag aften. «St. Olav»s telefoner: Redaksjon og ekspedisjon: 23743. Redaktøren privat 30487. — «St. Olav»s ekspedisjon og forlag, Akersveien 5, I, er åpen mandag, tirsdag og fredag 9.30—3. Torsdag 9.30—7. Lørdag 9.30—1. Onsdag lukket. Utbetalinger kun tirsdag kl. 1—2.

INNHold: Dikt. — Advent. — «Protestanter og katolikker». — Høitidsdag i Drammen. — Jul. — † Fru Martha Joys. — Den store foreningsbasar. — Ny teatergruppe i Oslo.

St. Franciskus-Xaversøstrene tilegnet.

Søndag 3. desember.

Av en syk.

Ecce Mater tua.

Det er en som teller de tusen skritt
som du daglig på jord må vandre.
Når du dig trett har kjempet og stridt
ved å ofre dig selv for andre,
da tar hun dig inn til sin moderfavn
og viser dig vei.
Hun signer ditt virke og hvisker ditt navn:
«Sov, lille søster! Jeg ber for dig.»

Det er en som ser dig i sjelen inn
når trettheten ofte dig knuger.
Hun søker å varme ditt såre sinn
når kulde og nattmørke ruger.
Når evnen svikter, fordi du er trett,
så du ikke ser vei,
da tar hun dig inn til sitt hjerte tett:
«Hvil, lille søster! Jeg ber for dig.»

Det er en som er med den hele dag
på veien til dine syke.
Hun går dine skritt, skiller aldri lag.
Med hender så ømme og myke
tar *hun* dine hender så styrke du får,
og følger din vei:
«En bønn til min sønn er hvert skritt du går
Gå, lille søster! Jeg ber for dig.»

Det er en som våker med dig hver natt
og hjelper dig med sine bønner,
når ofte du føler dig mest forlatt,
for hvert lite sukk hun skjønner:
«Fordi du blev tro i den minste ting
vil jeg lyse din vei.
Jeg slutter dig inn i min bønnering.
Våk, lille søster! Jeg ber for dig! »

Jantje.

Advent.

Som naturen på denne årstid hviler i sig selv og samler krefter til atter å spire, blomstre og bære frukt, skal adventstiden for oss være en samlingens, en overveielses og — en botens tid. Men også en håpets tid, hvor vi hviler i alle forjettelsene om en lykkelig fremtid og i stille fortrøstning til den Gud, som vet hvad som tjener til vår og menneskehetens beste og som leder alt til det gode selv om hans vei ikke alltid er de veier vi vilde velge å gå og hans tider ikke alltid de tider som behager oss mest.

Adventstiden er skjenket oss av vår kjærlige mor, vår hellige Kirke, som en forberedelsestid til feiringen av Frelserens komme til jorden — og som en overveielsestid av våre sjeles forhold til Kristi liv i oss. Og i år, hvor tidene er særlig vanskelig og engstende trenger vi kan hende mer enn ellers en

slik tid, ene med oss selv og med Kirken. Men skal vi da ikke forsøke å bruke den bedre enn ellers — ikke fullt så optatt som før av alt det materielle, som er uadskillelig forbunden med begrepet jul på våre breddegrader og også har sin berettigelse, når det ikke får bre sig på bekostning av de høiere livsverdier, enn si den høieste?

La oss huske epistlens ord til denne første søndagen i advent: «Natten lir og dagen stunder til. La oss da legge bort mørkets gjerninger og iklæ oss lysets våpen. La oss ferdes sømmelig som om dagen — ikke i fråtseri og drukkenskap, ikke i utukt og vellyst, ikke i kiv og avind.» Og la oss be med dagens inngangsbønn: «Herre, vis mig dine veier og lær mig å følge dine stier.» Først *da* vet vi til fulle hvad advent innebærer til velsignelse for vår sjels åndelige liv.

„Protestanter og katolikker.“

Fra pater Lutz's flittige penn foreligger atter en av disse bøker som er til like stor gavn og glede for protestanter som for katolikker — noe alle er enig i, selv om de i enkelte detaljer må ta avstand fra den trosform som pater Lutz bekjenner sig til. Den lærde pater evner nemlig den sjeldne kunst: å sjalte sin egen person ut så kun sannhetens røst får lyde så rent og klart, som den kan sålenge den overhodet må formidles av menneskenes tale. Fast og urokkelig som klippen selv står pater Lutz på sin overbevisnings grunnlag og som et troens fyrtårn løfter han den evige lampe som rettledende for de mange, som i sine små båter tumler om på livets ofte så oprørte hav og blir kastet hit og dit til forskjellige sider, men alle ut av den rette kurs. Noen styrer efter solen, flere efter dens avbilled månen, flest kan hende efter stjernene — i den tro at selve himmeltegnene ikke kan mistydes. De har glemt at selv «himlens krefter skal rokkes», og at kun én har fått «gitt all makt i himlen og på jorden», og derfor har kunnet overdra andre å formidle denne makt, denne veiens, sannhetens og livets makt, «inntil verdens ende» — altså også til enden på den verden, som hver sjel er i sig selv.

Som prest har pater Lutz fått overdradd sin del av denne oppgave, og langt ut over hvad han personlig rekker i tale lyser hans ord i skrift. Der er sterk og dragende makt i dette lys — og ikke minst føles denne sannhetens egen kraft i hans siste bok «Protestanter og katoliker», en samling dialoger mellom forskjellige typer mennesker, alle — eller de fleste av dem — i god vilje, men med sviktende evne til å forstå enn si erkjenne religionens dypeste realitet. Det er en dramatisk stigning i disse samtaler som hele tiden holder interessen vedlike hos leserne, og de har en appell i sig som tvinger de samme lesere til å reagere. Det kan bli tale om positiv eller negativ reaksjon — boken kan frastøte eller tiltrekke, men den forleder ikke menneskene til å begå den synd som heter: å være «lunkne». Likegyldig kan man ikke forbli i forhold til den, hvis man da ikke er helt avstumpet i sitt forstands- og følelsesliv.

Det er en selvfølge at den lille men så innholdsrike bok bør eies av hver katolikk — det er like så selvfølgelig at den er en fortreffelig og bør være nesten obligatorisk julegave til vår slekt og våre venner blandt protestantene!

Høitidsdag i Drammen.

Da hr. Gustav Thielemann i sin vakre og varme tale til biskopen ved mottagelsen i foreningslokalet sa om St. Laurentiikirken i Drammen at den ruver godt i menighetens bevissthet, da følte vi alle at det var ikke tomme ord. De to gudstjenester vi om formiddagen hadde overvært hadde båret bud om det samme, og hele jubileumsdagens forløp vidnet om en menighet, som kan hende ikke bærer hjertet så meget på lebene som den lar dets følelser strømme ut i hendene og omsettes der i gode og kjærlige handlinger. Ti hvor var det ikke arbeidet forut for at alt skulde få et så festlig og verdig forløp som mulig på selve høitidsdagen! Sjelden har et jubileum vært så gjennomtenkt i alle detaljer som dette men belønningen uteblev heller ikke: den lille menighet i Drammen bragte et uforglemmelig vidnesbyrd om at det er ikke kvantiteten det kommer an på i katolsk menighetslivs utfoldelse, men den innsats hver enkelt gjør for at Guds kraft skal bli synlig selv der hvor hans rike i omfang ikke fyller så meget. Det var en stor, en meget stor innsats sognepresten og menigheten i Drammen gjorde sist søndag — en innsats så fylt av godhet, gjestfrihet og offerglad omtanke og arbeid at den formådde på en eller annen underfull måte å få husrommet til å slå følge med hjerterummet. Fra alle kompasshjørner hadde trosfeller fulgt den innbydelse som var utgått til å komme til minne- og takkefest i Drammen, og alle følte sig med en gang hjemme i en lys og varm atmosfære. Sogneprest, søstre og menighet løftet i flokk — slik at det kjentes som hadde de løftet laft og lofte også i rent fysisk forstand. Kan noen finne annen forklaring på at vi alle fikk plass og tilstrekkelig plass? — vi kan det ikke!

Lys og varme var det første inntrykk man fikk når man fra det ufysiske vær utenfor kom innenfor St. Laurentiikirken. Et veld av hvite blomster — festdagens liturgiske farve — smykket altrene og blandt dem reiste de slanke hvite lys sig med sin gygne flamme og minnet oss med sine pavelige farver om vår Kirkes overhode, vår hellige far i Rom. Kun foran Mariaaltret blev det hvite og gule brudt av en dekorasjon med en mengde hørøde roser — en hilsen fra en drammensisk katolikk i U. S. A. til festdagen. Ute på pastor Svietliks og søstrenes grave lå også herlige blomster og fortalte, at døden ikke skjærer de bånd over som knytter katolske sjeler til hverandre, men at våre kjære avdøde alltid lever i våre tanker, bønner og handlinger. Da biskopen under prælatmessen om morgenen vendte sig mot menigheten så han utover en fyldig representert menighet, og i flokk og følge gikk praktisk talt alle til kommunion. Dermed hadde festen fått sin reelle basis og kunde utfolde sig gjennom hele dagen i kraft av sin indre fylde av glede og kjærlighet.

Sogneprest Laudy talte ganske kort men meget innholdsrikt om Zakkæus i festdagens evangelium. Han

var «liten av vekst», men gjorde alt han kunde for å opnå kontakt med Kristus og blev belønnet for sitt strev og sitt mot. Han var forbilledet for alle små menigheter, deres eksempel og deres oppmuntring — men vi måtte alle overveie hvor vidt vi også fulgte dette eksempel og derfor hadde rett til å håpe at Kristus vilde ta bolig i våre sjeler.

Et stort og rikelig frokostbord ventet de tilreisende og hvem som ellers vilde i foreningslokalet, hvis stilige utsmykning — et verk av sognepresten og søstrenes elskverdige og hjelpsomme vaktmester Kristiansens arbeid gjennom mange timer — med en gang satte alle i en ubetinget feststemning. En komité av damer under fru Böhms ledelse feiret her sin første triumf på borddekorasjonens område. Med gavmild hånd hadde man ødslet så tidlig på dagen med blomster og lys også her. Det blev en hyggelig familiefrokost, hvor man ønsket hverandre en god og lykkelig dag — før man drog over i Kirken igjen til

Høimessen

som blev celebrert av sogneprest Laudy, assistert av sogneprest Bzdyl og pater Leo van Eekeren. I prestekoret bemerket man hs. høiærverdighet biskopen, sogneprest Rommelse og pastor Ugen — lengere ut på dagen innfant forøvrig også pastor Sund fra Tønsberg sig. 7 ministranter gav totalbilledet sitt ekte katolske preg, og ved et sindrig arrangement av deres plasser fremkaltes et vel beregnet inntrykk av rummelighet slik at det skjønnede ceremonie fikk utfolde sig fritt og uhindret. Blandt de tilstedeværende var menighetene fra Tønsberg, Sylling og Hønefoss mott nesten fulltallig op — fra Sandefjord og Horten var det likeledes festdeltagere til stede.

St. Olavskirkens dyktige organist Wolfgang Olafsen betjente orgelet og sangen utført av herlige søsterstemmer under ledelse av priorinnen moder Lætitia. Messen som blev utført var «Vide humilitatem» av pater Petrus Sinzig, O. F. M. Levittmessen blev frembåret for menighetens åndelige og timelige vel — det blev forøvrig meddelt at høimessen neste søndag vilde bli viet de avdøde prester, søstre og menighetsmedlemmer.

I sin preken gikk biskopen ut fra ordet «deres tro skal ikke hvile på menneskelig visdom, men på Guds kraft», og la bl. a. alle på sinne å huske at troens skjønnhet ikke var avhengig av i hvilken grad man kunde utfolde vår hellige Kirkes dype ceremonier slik som det kunde skje i de store herlige katedraler verden over. Det var et Kirkens prinsipp at ingen menneskelig kunst og prakt var for god eller for kostbar når det gjaldt å ære Gud — selv den herligste sang, de rikeste klær og den mest storslåtte forbindelse av arkitektur, male- og billedhuggerkunst vilde jo kun være et svakt ekko av englenes jubel og det himmelske Jerusalems glans. Men den ytre ramme var ikke troens innhold — og i den

minste Kirke bodde Kristus like så reelt som i de store katedraler, og nådekildene fløt like så sterke og rene som i katedralene. Troens skjønnhet var den kraft hvormed vi omformet Kirkens lære til å bli vårt liv. Den gripende gudstjeneste blev avsluttet med «Store Gud vi lover dig —». Herpå fulgte en

mottagelse i foreningslokalet.

Sogneprest Laudy bød velkommen og en for anledningen forfattet sang blev avsunget, hvorpå fulgte et sjelden vakkert innslag da lille Betty Skogen helt ualmindelig klart og godt fremsa et dikt til biskopen og overrakte ham en bukett roser og liljer. Hans høiærverdighet berømmet henne også i høie toner i sin takk, idet han sa han vilde ta henne som en representant for menigheten. Enn videre uttrykte han sin glede over den store deltagelse i kommunionen, gratulerte med dagen og ønsket at festen måtte bli til velsignelse for alle — Hr. Gustav Thielemann tolket menighetens glede og takknemlighet for alt det de hadde fått og fikk, idet han i vakre ord minnedes særlig pastorene Wang og Wüller og ønsket at Kirken fremdeles vilde hevde sin plass i vårt liv. Med en takk til sognepresten overrakte han ham menighetsgaven: et vakkert kommuniionsbrett i sølv og en messehagel. Sognepresten takket idet han hilste hr. Thielemann som menighetens støtte gjennom alle år og en verdig representant for sin store og ekte katolske slekt. Gavens art hadde vist at menigheten forstod det centrale i Kirkens lære — «måtte jeg ofte få se den herlige gave som jeg nu holder i mine hender, i deres, kjære venner!» — Hr. Abrahamsen takket på Tønsberg-menighetens vegne og overbragte dens gratulasjon. Forfriskniger blev inntatt, servert av festkomitéens damer, og man gikk hver til sitt.

De tilreisende for atter å møtes kl. 3 på hospitalet som St. Josefshospitalets gjester til en splendid middag. Det var ikke mindre enn 45, som søstrene bevertet ved skjønne bord, dekket med gule krysantemer og tykke gule lys. Efter at moder Lætita hadde bedt bordbønn rykket en stab av søstrene frem til serveringen — intet under at hr. Geist fra Hønefoss fikk vår tilslutning da han på alles vegner takket de enestående søstre i Drammen. Da været fremdeles var dårlig meddelte priorinnen at man kunde forbli i det store hyggelige lokale og more sig med musikk eller hvad man vilde, hvilket man også med takk gjorde idet Wolfgang Olafsen spilte og barna og de unge sang for oss. Tiden gikk bare så altfor fort. Kl. 6.30 var det pontifikalandakt med sakramental velsignelse, hvor vi som avslutning sang «Vi elsker vår Kirke» og

Festmøtet

tok sin begynnelse i foreningslokalet, som hvis det før hadde vært vakkert nu fremtrådte i helt ut strålende skikkelse. Bordene var holdt i lyserødt og lysegrønt og hele belysningen i lokalet skjedde ved en rikdom av slanke lys i disse farger, anbragt i sølvstaker og kandelabre. Det varte litt før alle kom på plass — det var en hel kunstferdig sammenlegningsoppgave for at husrummet også her skulde svare til hjerterummet, men det gikk med velvilje og godt humør og da alle var kommet på plass var også alle tilfretse. Så kom biskopen og prestene — sognepresten ønsket velkommen til bords

og talte om all den velsignelse festdagen allerede hadde bragt. Han takket biskopen som kan hende ikke selv visste til hvilken oppmuntring hans besøk var for hans prester — dernest søstrene uten hvem det hadde vært umulig å feire dagen. Det var et storslått arbeid de hadde utført, men her i Drammen var søstrene også i det daglige liv til stor gavn og velsignelse og fortjente alles takk. Dernest takket sognepresten menigheten som så enestående hadde sluttet op om festen — særlig nevnte han hr. Thielemann og fru Næss samt fremhevet fru Bøhms store arbeid som festkomitéens formann. Likeledes fikk de serverende damer, vaktmester Kristiansen og frue, Wolfgang Olafsen, sangkoret, fru Sund og «St. Olav» sin takk. Sognepresten opleste dernest en rekke telegrammer og hilsner, bl. a. fra pastor Rottier, søstermenigheten med sin sogneprest i Fredrikstad, St. Olavsmenighetens sogneprest og forvaltningsråd i Oslo, Fransiskarnerne, Fransiskus-Xaversøstrene i Hønefoss, og en rekke privatpersoner. — Fru Næss, St. Elisabethsforeningens dyktige formann holdt derpå en nydelig tale for sognepresten med takk for hans uselviske arbeid og hans forståelsesfulle støtte av foreningen. Dernest takket hun søstrene men mest av alt gamle søster Olava som i alle 40 år hadde delt menighetens gleder og sorger. Erik Thielemann sluttet sig til denne takk med sin takk navnlig for hvad søster Olava hadde betydd som lærerinne. Pastor Sund takket fra Tønsberg, hr. Geist fra Hønefoss. «St. Olav»s redaktør takket for de vennlige og opmuntrende ord om bladet og virket. Enn videre fikk efter opfordring av festkomitéens formann fru Bøhm, frk. Safira Pedersen en hjertelig takk for hennes opofrende hjelpsomhet når noe står på og ikke minst ved denne anledning.

Efter souperen sang fru Sundt en rekke norske og franske sanger med sin yndige og kultiverte stemme. Hun fikk stor og velfortjent applaus. Det blev servert en opulent fruktanretning — man hygget sig ved samværet og så fulgte aftenens clou bak hvilket der lå et uhyre stort arbeid av sogneprest Laudy, nemlig hans foredrag med lysbilleder over

Menighetens historie — en kavalkade gjennom 40 år.

Vi må gå tilbake til slutten av det forrige århundre for å finne de første spor av katolsk liv i Drammen. Hr. slakterborger Gustav Adolf Thielemann, trofast og ivrig katolikk helt til sin død, innbød gjentagne ganger pastor Erik Albert Wang (1859—1913) daværende curator ved St. Olavs kirke i Christiania, til å lese den hl. messe i sitt hjem i drammen. Dette var i nitti-årene. I 1899 på begyntes bygningen av en kirke, og den 22. januar forteller bladet «St. Olav» til sine lesere at «den nye kirke i Drammen opføres mellem Bragernæs' protestantiske kirke og Bragernæs' øvre kirkegård. Beliggenheten er aldedels brilliant. Arkitekt er hr. O. Sverre.» De «Kirkelige bekjendtgjørelser» samme år inneholdt dessuten meddelelsen om at «den 6. januar kjøpte Hs. H. Biskopen en prestegård ved siden av den nye St. Laurentius Kirke i Drammen.»

Ovennevnte hr. Gustav Adolf Thielemann var innvandret som fjortenårs gutt, han hadde hatt held med

sig, forretningen blomstret og han hadde òiensynlig mange venner blandt sine trosfeller i det daværende Christiania. Ti på 16. juli 1899 vet bladet «St. Olav» å berette om en utflukt som St. Josefsforeningen fra hovedstaden arrangerte til Drammen. Man var her. Thielemanns gjester, spiste middag i hans vakre villa på Konnerud og beundret den under bygning daværende kirke. Om morgenen var utflukten åpnet ved en stille hl. messe i vertens hjem.

Endelig, det var den 19. november 1899, blev kirken vigslet av biskop Fallize. Samtidig utnevnte biskopen som rektor ved samme kirke pastor Hermann Henrik Wüller som hadde vært kapellan ved St. Paulskirken i Bergen.

Bladet «St. Olav» bragte utførlige referater, citater fra de tre lokalblad «Drammens Tidende», «Luren og Buskeruds Amtstidende» og «Drammens Blad». Den siste avis bemerker bl. a. kirken er bygget i den såkalt Holmenkoll-stil, altså gammelnorsk trestil, noget modernisert. Arkitekt Sverre og byggmester Clev-Hansen får mange lovord.

Geografisk sett var den nye menighet meget utstrakt. Den omfattet laddistrikten omkring Hønefoss, Kongsberg, Holmestrand og Tønsberg.

Efter sommerferien 1900 blev også den katolske skole åpnet. Den norskfødte Sr. Olava var lærerinne. Mange elever hadde hun visstnok ikke til å begynne med. Det var i alt tre stykker: Gudrun Einarsen (nuværende fru Jensen), så en sønn til konsul Schwartz og ennu en protestantisk elev. Skolelokalet befant sig i prestegårdens første etasje, i annen etasje holdt St. Josefsøstrene til. Hospitalet var i et leiet hus på «Løkken» — huset eksisterer fremdeles! — det blev forresten innviet av biskop Fallize på den 10. mai 1903. Husleien var kr. 4 pr. dag og søstrene husker ennu den strabasiøse flytningssjauen til dette hus. Gustav Adolf Thielemann hadde stillet hest og vogn til disposisjon, og det hele foregikk i øsende regnvær.

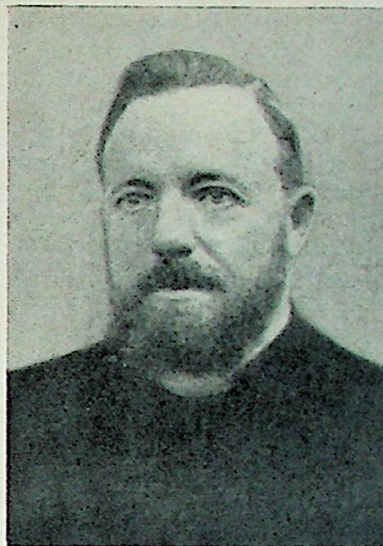
Mellem hospital og kirke lå den store kirkegården. Forat søstrene skulde slippe å spasere over gaten på veien til kirken, lot kommunen anbringe en ekstraport i kirkegårdsgjerdet som bare søstrene fikk nøkkel til, i sannhet et bevis på den store imøtekommenhet befolkninge la for dagen like overfor søstrene!

De første årene vakte denne «utfoldelse» av katolsk liv adskillig opsikt i Drammen. Den første sogneprest, pastor Wüller, kunde sandelig ikke klage over tomme benkerader! Kirken var undertiden så overfylt at folk stod helt op til kommuniensbenken, ja det hendte endog engang at den gode pastor måtte bane sig en vei gjennom prestekoret for å nå prekestolen! At det ikke bare var nysgjerrighet som fikk folk til å strømme til den lille kirke, fremgår derav at sognepresten fikk flere konvertitter. Den første var frk. Christoffersen 30. jan. 1901.

I høsten samme år flyttet Olai Jetlesen og hustru Josefine til Drammen fra Hammerfest.

I året 1903 blev pastor Wüller alvorlig syk og reiste til sitt hjemland, Tyskland, for å søke helbredelse. Den 20. september samme år finner vi pastor Johannes Schulte som vice-rektor i Drammen, men allerede 27. januar 1904 døde pastor Wüller i König Steele (Westf.).

Det blev således ikke han, men pastor Johannes Schulte, der som vice-rektor fikk den glede å føre det

Sogneprest Wang.

første barn i Drammen til den første hl. kommunion siden reformasjonen. Dette skjedde på søndag 5. juli 1903, på høitideligholdelsen av St. Peter og Poulsfesten. Kirkeboken viser at barnet hette Ingrid Nathalie Jensen. På søndag 27. september s. å. meddelte biskop Fallize for første gang siden reformasjonen feringens hl. sakrament til 4 piker: foruten den ovennevnte Ingrid Nathalie Jensen var det: Agnes Eleonora Christoffersen, Helene Ferdinande Thielemann og Andrea Jensen. Gudmor var Mathilde Hartmann.

Hospitalet var meget beskjedent. Huset var en trevilla med 12 senger. «Drammens Blad» var især imponert over operasjonsstuen, hvor det fantes «et operasjonsbord, en sindrik maskine av blankpusset eller emalieret metal, som kan hæves og forandres i forskjellige retninger eftersom patienten skal ligge». — Prisene blev i overensstemmelse med prisene på byens sykehus: for 3. kl. kr. 1.60 pr. døgn, for 2. kl. kr. 3.50 og for 1. kl. kr. 5.00, heri ikke regnet lægehonorar.

Som nevnt døde pastor Wüller 27. januar 1904. Han blev bare 34 år gammel. Det kan ennu bemerkes at han hadde studert i Freiburg i Sveits. Prestevigslen fikk han i St. Olavkirken i Oslo 5. april 1896, og han var den første som efter reformasjonen mottok dette sakrament av en norsk biskop i Norge. Sorgegudstjenesten blev holdt i Drammen i begynnelsen av februar.

Pastor Johannes Schulte blev utnevnt til sogneprest i Drammen 1. februar 1904 og høitidelig innstallert 14. februar. Biskopen var denne gang ledsaget av P. Kjelstrup. — I samme år fikk kirken en korsvei og en vakker Mariastatue.

«De Kirk. Bekjendtgj.» for 1905 bringer meddelelsen om at «30. juni solgtes missionens eiendom S. Olavs Villa i Selbo og for salgssummen bygges der nu på en nylig kjøpt tomt ved Holsfjordens søndre ende i Lier herred et nytt hus som senere, når også en liten kirke kan bygges der, skal tjene som prestegård for en ny menighet, mens det midlertidig benyttes som landhus for prester eller

søstre som trenger hvile.» Her stifter vi bekjentskap med den nuværende St. Halvards Villa i Sylling. Allerede året etterpå, i 1906, tjener huset som oppholdssted for den utslitte, syke biskop som i sommermånedene hentet sig nye krefter i dets herlige omgivelser.

Sommeren 1905 bragte som turist en høi gjest til Drammen: erkebiskop Albi fra Syd-Frankrike, som på St. Laurentii dag leste messe i kirken og etterpå hilste på de tilstedeværende katolikker. Pastor Weirig var da vikar i Drammen. Omtrent på samme tid fikk man besøk av den tyske riksdagsmann dr. Spahn, en av datidens førere for Centrumpartiet. Han overvar messen og var for øvrig høiesterettsadvokat Ungers gjest.

Den 8. april 1906 bragte «Morgenbladet» følgende nyhet om Drammen: «Overrettssakfører Th. Bang jr. har efter forlydende solgt sin gård ved Bragernæs kirke til St. Josefs-søstrenes kongregation. Disse akter å omdanne eiendommen til anvendelse for sitt i Drammen virkende hospital.»

Den 15. oktober samme år overtok søstrene denne eiendom, men foreløbig fortsatte de hospitalvirksomheten i A. C. Olsens gård på Løkken.

Snart viste dog dette hus sig å være for lite, og 1. mai 1907 innviet biskopen det nye hospital i Albumsgaten. Sykehuset rummet ca. 20 senger og betjentes av 6 søstre.

I samme år blev pastor Schulte syk og reiste til utlandet. Pastor Josef Recktenwald, sogneprest i Hammerfest, overtok da midlertidig sogneprestembedet i Drammen.

I høsten 1908 overtok pastor Recktenwald atter sitt embede i Hammerfest og biskopen ansatte da som vikar i Drammen — så lenge P. Schulte var fraværende — pastor Marcellus Swietlik.

Men P. Schultes tilstand forverredes, og til slutt var der ingen utsikt til at han noensinne skulde kunne arbeide i det barske norske klima. Pastor Schulte døde år 1933 i Westfalen (Tyskl.) efter et fortjenstfullt velsignelsesrikt arbeide i sitt fedreland. Men han glemte aldri Norge og testamenterte en pengesum til Vikariatet.

Den 15. februar 1909 blev pastor M. Swietlik utnevnt til sogneprest ved St. Laurentii kirke.

Snart hadde den lille menighet å bære et følelig tap i et dødsfall: Herr Gustav Adolf Thielemann døde 29. mars 1909, 62 år gammel. Hans begravelse fant sted den 5. april.

Om denne begravelse leser vi i en korrespondanse fra Drammen til «Morgenposten» bl. a. følgende:

«Slakterborger G. A. Thielemanns begravelse foregikk idag fra den herværede katolske kirke under stor deltagelse. Menighetens prest, Swietlik, forrettet og holdt liktalen. Fra Drammens slakterborgere og avdøde kamerater nedlagdes sølvkranser på båren, likeledes nedlagdes kranser fra håndverkersangforeningen og fra håndverks- og industriforeningen. Marskalker var fabrikkier G. Halmrast og kjøbmann E. Røgeberg. Håndverkersangforeningen sang ved graven.» —

Den 10. juli 1912 tok pastor Wang avskjed som sogneprest i Bergen og direktør for St. Fransiskus' søstres kongregasjon. Som efterfølger fikk han pastor Swietlik, mens pastor Wenceslaus Möllenbeck, sogneprest for St. Halvards menighet i Oslo, blev utnevnt til Drammen. Søndag 1. august forlot P. Swietlik Drammen. Som tegn

på menighetens hengivenhet mottok han ved avskjeden et praktfullt gullur med innskrift. Søndagen efter — 18. august — blev pastor Möllenbeck installert av dekan, pastor Offerdahl.

I anledning 25-års jubileet hadde biskop Fallize som gave fått en betydelig pengesum for å sette ham i stand til å tilbygge villaen i Sylling et lite kapell. Biskopen hadde selv utarbeidet tegningene til kapellet og dets utstyr. Det blev en fornorsket miniatyrbasilika. Skibet måler 6 meter ganger 6 meter, men derved at der på sidene finnes et galleri, båret av søiler, har rummet fått skikkelse av tre skib. Kapellet fikk åpen takstol.

Søndag 13. juli 1913 ringte klokken for første gang til innvielsesfesten, som blev foretatt av biskopen, assistert av pastor Günther. Byggmestre var dhrr. Kopperud og Hans Enger, mens hr. Rotefoss utførte malerarbeidet. Syllings viceordfører, hr. J. J. Swang, var tilstede ved innvielsen.

I samme år blev Drammens Hospital betydelig utvidet.

I året 1914 samlet P. Möllenbeck penger til anlegg av elektrisk lys i den lille kirke. Også prestegården fikk elektrisk belysning, idet en av våre trosfeller i Drammen overtok anlegget helt for egen regning.

Så kom verdenskrigen med dens redsler og nød. Disse begivenheter optok alles sinn, og det blir stille omkring den lille menighet i Drammen. Bladet «St. Olav» som vi henter de fleste opplysninger fra, står helt og holdent i krigens tegn — misjonsarbeidet blev for en stor del rammet av krigens følger — især på finansielt område. Når biskop Fallize holder visitas i årene 1915 og 1916, er hans alvorlige taler preget av stemningen. Fremfor alt tynger finansielle byrder på hans skuldre, og han oppfordrer menigheten til så langt som mulig å være selvhjulpne, mens han på samme tid advarer dem mot nasjonal splittelse — det er ikke nasjonene men regjeringene som fører krig — et meget fornøftig ord!

Som en merkverdighet kan nevnes at der blandt fermingene i 1917 fantes en russisk oberst, der som krigsinvalid opholdt sig på hospitalet.

Året 1919 bragte pastor W. Möllenbecks 25 års prestejubileum. «St. Olav» bragte en vakker artikkel, illustrert med sogneprestens billede. Den 29. juni samledes hele menigheten til en felleskommunion med efterfølgende festfrokost i foreningslokalet. I levittmessen blev sognepresten assistert av P. Offerdahl og Günther. Pastor Offerdahl holdt festprekenen. Efter høimessen var det atter festmøte i lokalet, hvor hr. Bronder holdt en anslående tale.

Året 1920 bragte mange hundreder av Wienerbarn til Norge. Den første sending kom til Oslo i januar, det var i alt 500 barn, skriver «St. O.» (1920, s. 22), hvorav omtrent 100 blev satt i hovedstaden, mens resten straks førtes videre til Drammen. De aller fleste var katolske, og Vikariatet har gjort meget for barna. St. Josefs-søstrene likedan.

I april måned holdt P. Möllenbeck en messe i logelokalet på bryggen i Tønsberg for Wienerbarna. Det var den første offentlige katolske gudstjeneste i Tønsberg siden reformasjonen. Efter messen var barna, i alt 16 stykker, fru J. Andersens gjester i Handelsstanden (hr. Carsten Andersen hadde forberedt alt til gudstjenesten og overtatt alle omkostninger).

I oktober 1920 opprettet P. Møllenbeck en lokalavdeling av St. Olavs Forbund. Til formann fulgtes fru Schwartz og til sekretær og regnskapsfører hr. W. Gjølseten.

I året 1923 — den 7. januar — blev pastor Møllenbeck utnevnt til sogneprest i Fredrikstad. Hans efterfølger i Drammen blev pastor Andreas Dietrich.

St. Fransiskus-Xaverius-søstrenes noviciat hadde hittil vært i Bergen. Det var imidlertid i høi grad påkrevet at novicene kunde utdannes til sin gjerning i en roligere, mere tilbaketrukket omgivelse. Biskop Smits øie falt da på Sylling, og den 20. mai 1923 blev noviciatet overflyttet til St. Halvards Villa i Sylling.

Den 23. mai blev pater C. Witte ansatt som rektor spiritualis.

En stor begivenhet i Norges misjonshistorie var kardinal Wilhelm van Rossums besøk. Den 22. juli 1923 ankom kardinalen til Bergen. I begynnelsen av august-måneden besøkte kardinalen også Sylling, Drammen og Porsgrunn. Morsom er den lille eposide som kardinalen selv berettet om. Da han med sitt følge kom til Sylling var hovedveien vakkert pyntet. Alle, også lutheranene hjalp med og så fortsetter kardinalen: «Hvor blev vi ikke grepet da vi ved vår ankomst så hele befolkningen fullt ferdig til vår mottagelse..... og i deres midte den lutherske pastor Men ingen sa et ord. Forsiktig trådte endelig den lutherske geistlige et skritt nærmere oss og sa litt genert de få ord: «Det er meget som forener oss in nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti. Amen.»

Søndag 6. juli 1924 besøkte Fransiskanerpater Hol, Tønsberg. Byens katolikker fikk derved høve til å bivåne denhl. meses. Messen som lestes privat blev en gripende høitidsstund Det var første gang siden 1536 at en fransiskanermunk besøkte Tønsberg. I ingen annen norsk by har Fransiskanerne så rike tradisjoner som i Tønsberg. Her grunnla de sitt første kloster, og her drev de sitt velsignelsesrike virke inntil de på en dansk konges maktsbud blev drevet fra hus og hjem. ...Søndag 23. november 1924 feiret Drammens kirke og menighet 25 års jubileum. Dagen begynte med felleskommunion og festfrokost. Biskop Smit celebrerte høimessen, assistert av pastor Swietlik og Witte. Efter høimessen meddelte biskopen feringingen. Fra ingeniør Bronder var der sendt praktfulle guirlander og blomster. Ingeniøren holdt også festtalen i foreningslokalet efter høimessen. Om aftenen preket pastor Swietlik.

Mandag 3. november 1924 blev Drammens Katolske Kvinneforening opprettet. Tolv damer var fremmott, St. Josefssøstrene var også representert ved priorinnen Mére Marie Angeline og søster Olava. Protokollboken bemerker til slutt at damene hadde medbragt håndarbeider og både sytøiet og snakketøiet blev flittig brukt! Frøken Agnes Christoffersen blev valgt som formann, frøken Aslaug Johannessen blev valgt som sekretær.

I Sylling hadde man bygget en ny fløi som blev innviet 10. mai 1925 av biskop Smit. Arkitekt var hr. Dag Borg, byggmester hr. Hans Enger.

Den 11. juni 1926 kunde Mére Margrete Marie og søster Genovefa se tilbake på 25 års trofast opofrende arbeide som søstre i St. Josefs kongregasjon. Efter felleskommunionen i kirken var det arrangert en fest-

frokost på hospitalet. Også pater Lutz fra Oslo deltok i festen.

I året 1927, den 12. august, skrev «Vestfold Socialdemokrat»: «Elisabethsøstrene har leiet hele tredje etasje i Sem Sparebanks nye gård til klinikk. Kontrakten herom kom banken ihende i formiddag.» Lenge skulde søstrene imidlertid ikke bo der.

Allerede året efter, i 1928, den 6. juli, skriver «Tønsberg Blad»: «Vålegaten 20, det tidligere Gjersøhus, er igår solgt til Elisabethsøstrene som vil innrede hospital i bygningen Hospitalet vil til å begynne med få plass til 24 patienter, men senere bli utvidet. Tegninger er utført av arkitekt Kristoffer Lange, Oslo.» I oktober skrev «Tønsberg Blad» at «en sten fra Olavskirkens ruiner skal innmures i det katolske hospital som innredes i det tidligere Gjersøhus. Stenen vil bli anbragt bak alteret sammen med et dokument fra arkitekt Fischer.»

Lørdag 20. oktober døde søster Lucia på St. Josefs Hospital i Drammen i en alder av 65 år. Avdøde virket i en årrekke ved det derværende hospital, likesom hun også var blandt de første der åpnet virksomhet i denne by.

Den 14. mars 1929 var P. Marinus Jorna O.F.M. blitt ansatt som rektor for kapellet.

Den 1. august samme år blev pastor Dietrich forflyttet til Jesu-Hjerte-kirken i Trondheim. Hans efterfølger blev pastor Marcellus Swietlik.

Året 1930 bragte ikke meget nytt. Biskop Offerdahl holdt den første visitas i Tønsberg, noen måneder før han døde.

(Avsluttes i neste nummer.)

JUL

Det er nu så nær innunder jul og det kommer hver dag spørsmål til St. Vinsensforeningen om det blir noe hjelp å få. Ja, vi har ikke kunnet si noe om det enda. Det må Forsynets hjelpere komme med. Og derfor skriver vi dette, kom og hjelp oss!

Så dyrt som allting nu er vil ethvert bidrag komme godt med i vår innsamling til jul. Vi vil derfor be om at alle St. Vinsensforeningens venner denne gang vil søke å hjelpe dem som er i nød. Det er ca. 40 familier som ser frem til jul i år med nokså bange anelser, for det er som sagt så dyrt alt en skal spise og særlig til jul løper alt op i pris.

Bidrag til jul bes godhetsfullt sendt sognepresten i St. Olav eller St. Halvard, til St. Olavs ekspedisjon eller undertegnede.

Oslo 26/11 39.

For St. Vinsensforeningen
Ivar Ruyter.

+

Fru Martha Joys.

St. Pauls menighet i Bergen har nylig mistet et trofast medlem som lenge vil minnes: Enkefru Martha Joys f. Hofgård. Hennes liv er et strålende eksempel på hvad en mor kan utrette som betrakter sin livsgjerning som et kall fra Gud og som i motgang og medgang stoler på Guds faderlige forsyn og ledelse. Fransk av fødsel kom hun i ganske ung alder til Bergen hvor hun sammen med sin mann grunnnet et ekte katolsk hjem med en pen barneflokk: fem sønner og en datter. Men så brøt sorgen inn over dette lykkelige hjem. Far døde og hun satt igjen i et fremmed land med sine seks små barn. Men «Gud er trofast og tillater ikke at nogen blev prøvet over evne, Han gir både prøvelsen og dens utgang forat en skal kunne holde ut.» Den livsglade og muntre lille mor brøt ikke sammen under sorgen, men tok fatt på sin oppgave og med Guds hjelp greide hun fint å forsørge sin barneflokk og gi dem en god oppdragelse. Sin eneste datter mistet hun ved sykdom, og en av guttene omkom på en fjelltur. Men også disse sorger kjempet hun sig igjennom og hun beholdt sitt lyse humør til det siste. Hele tiden var hun et aktivt og meget avholdt medlem av St. Pauls menighet, som vil savne henne lenge. Nu var hennes yngste sønn nettop blitt lektor og derved var alle hennes barn i selvstendig stilling. Nu kunde hun ha sitt «otium cum dignitate». Men Gud hadde bestemt det anderledes. Hun hadde kjempet den gode strid, fullendt sitt livsløp, bevart troen. Nu lå rettferdskronen ferdig til henne, og den vilde Herren, den rettferdige dommer gi henne.» «Salige er de døde som dør i Herren. De skal hvile fra sitt arbeid, for deres gjerninger følger dem.» R.I.P.

Stor arv er det for en mann av godt folk å være født. Men det forplikter også. Derfor venter vi av «guttene» hennes at de skal ære fars og mors minne ved å gå i deres fotspor og være en aktiv støtte for prest og menighet og være med å fremme Kirkens sak her i landet. «Vi hevder våre fedres arv.»

Gamlepresten.

Den store foreningsbasar

innbragte brutto kr. 2787.—. Idet komitéen avslutter sitt arbeide vil vi gjennom «St. Olav» få lov til å rette en hjertelig takk til alle som har bidradd til at dette strålende resultat blev opnådd.

Basarkomitéen.

Ny teatergruppe i Oslo.

Vi har mottatt følgende med anmodning om opptagelse:

Med hs. høiærverdighet biskopens approbasjon er det opprettet en teatergruppe i Oslo. Biskopen har selv opnevnt politikonstabel Tangstad som formann og fru Hjørh-Schøyen som instruktør. Det henstilles til alle innen den katolske menighet å støtte gruppen. Alle som har ineresse kan melde sig på de ordinære møter. Det er vedtatt følgende lover:

I.

Teatergruppens beskytter er St. Olavs sogneprest, som kan representeres ved en av sine kapellaner.

II.

Gruppens formål er å opføre teaterstykker for de forskjellige foreninger.

III.

Det opføres stykker til inntekt for gruppen. Pengenes anvendelse overlates styret. De penger som ikke blir brukt avsettes til fond og innsettes på bankbok, som disponeres av formannen og kasserer.

IV.

Hvert år i januar velges nytt styre. Styret består av formann, sekretær, kasserer samt to styremedlemmer.

V.

Styret innkaller møter, uttar instruktør for oppsettelse av teaterstykkene og i samråd med lederen velger ut skuespillerne, som uttas efter prøve med henblikk på den beste til hver rolle, arrangerer opførelser, reiser m. m.

VI.

Alle innen den katolske Kirke kan være medlem av teatergruppen mot en årlig kontingent av kr. 2.

VII.

All avstemning foregår med almindelig flertall. Hvis stemmelikhet har formannen dobbeltstemme.

VIII.

Enhver av teatergruppens medlemmer forplikter sig til å møte presis til gruppens møter, hvis ikke gyldig grunn er meldt i god tid forut til en av styrets medlemmer. Møter avholdes efter som det trenges.

XI.

Røking forbudt under øvelsene.

Redaktør: E. Dithmer-Vanberg.

Thronsen & Co. boktrykkeri, Bernh. Getz gt. 3 - Oslo.